

Biljana Čučak

MAMA I JA

Nikada nisam mogla ni naslutiti koliko smo jedna drugu uzimale zdravo za gotovo. Ti si bila majka i ja sam te morala slušati. Ja sam bila dijete i ti si mene morala slušati. Ti mene nikada nisi slušala, barem koliko se sjećam, a ne sjećam se ni da sam ja tebe ikada poslušala. Da, bila si jako vrijedna, to neću zaboraviti. Nikada nisam došla kući a da topli, tek skuhani ručak ne bi bio na stolu, krevet i sobe pospremljene i ja uvijek čista, uredna, počešljana. Da, sjećam se, bila sam jako živahna. Vraćala bih se kući prljava i rasparana. Ne znam kako sam se uopće usudila biti takva? Ti nisi imala puno vremena jer naša je kuća uvijek bila puna. Sada kada se sjetim, naš mali kućni pansion bio je nešto najbolje i najgore u isti čas. Točno znam tko je sjedio za kojim mjestom. Dok si za sve kuhala, pripremala stol, posluživala, onda nakon ručka sve pospremlala, ulaštala pa ponovo večera i sve ispočetka. Nisi imala previše vremena ni za sebe a ni za mene. Bili su to sve dragi ljudi. Obožavali su tvoju kuhinju, cijenili tvoj trud, a ja sam rasla bez vremena provedenog uz tebe, bez razgovora, bez povjerenja, jer sve što sam ikada učinila nije bilo dobro. Bila sam grozno dijete. Nije ti bilo lako. A i pop je krivo govorio da je šiba izašla iz raja. Svaka prijetnja šibom ili kuhačom stvarala je još veći otpor, još veću udaljenost, još veće nepovjerenje. Sjećam se kada sam se popela na krov kuće od barba Fila i gledala tebe iza našeg prozora kako nešto po kuhinji radiš. Da si me kojim slučajem vidjela na tom krovu kako kao mačka lagano i spretno hodam po ciglama, mislim da bi šiba propjevala na mojim štrkljavim nogama. Nije mi bilo svejedno, zimsko doba, noć je već pala, a ja se pritajena šuljam po tuđim krovovima ne bih li dokazala svoju neustrašivost; a ti uvijek nešto radiš pa radiš. Kad bi barem mogla čuti tvoje misli u tom trenutku dok sam te gledala. Možda bi one bile ključ za dugogodišnju analizu uzročno posljedničnih događaja.

Divno je bilo to djetinjstvo. Ne bih se trebala žaliti. Tolike livade i vjenčići cvijeća oko glave, tajno prohodane pruge, cijela riva i more, sva dvorišta, sve voćke, potok i svaki kutak neistraženog mjesta bio je moj. Sve je bilo moje, osim tebe. Tada nisam o tome razmišljala. Bila sam sretno, neobuzdano dijete. Svi stanovnici tog malog mjesta su to znali i pogledavali me uvijek s nekim čudnim smiješkom u stilu *a to si ti, vražićku mali*. Znalo se da se vrazima ne treba umiljavati, tepati, nježno ophoditi s njima, razumjeti ih. Jednom vražićak, uvijek vražićak. Tako je vražićak narastao s velikom dječaćkom slobodom, a malo i ništa razumijevanja. Ako je razumijevanje i povjerenje srodno ljubavi, onda vražićak toga nije imao u svojoj vreći.

Trinaesta godina, kamion parkiran pred kućom, kutije se krcaju i na kraju ukrcavam se i ja među kutije. Toga dana nisam znala da je to moj zadnji dan djetinjstva, zadnji dan slobode, nehaja. Koliko se sjećam ja toga dana nisam znala apsolutno ništa. Ne sjećam se ni osjećaja. Samo vidim nonu i nonića koji mi mašu i ispraćaju moje djetinjstvo i mene. S dolaskom u veliki nepoznati grad sloboda se morala oduzeti nekome raskalašenom i zločestom poput mene.

Onda nisam znala da ti ne možeš utjecati na to. Tvoja sloboda je isto bila oduzeta ali bila sam dijete da bih to znala. Možda bi ti rekla da griješim, da nije tako, a možda i griješim, možda i nije bilo tako. Postoji mnogo istina. Ja znam svoju a tvoju sam istinu tražila godinama, skupljala je i nježno joj prilazila, razgrtala je i spajala. Nalazila joj opravdanja i razumjela ju. Bojim se samo da si i ti tražila istinu svoje majke i da je možda nikada nisi našla ili nisi željela naći. Gorčina koju si nosila oduzimala ti je dan po dan. Trebale su godine da poslažem sve te razbacane puzzle i da te na njima napokon ugledam spokojnu. Često te dozivam. Pričam s tobom. Zamišljam ti lice. Palim svijeće i molim se za tvoju dušu. Nedostaješ!

Katja Ravlić

ISTINITA PRIČA

Pričali su mi da naopako sam se rodila. – Kako naopako?! pitala sam kad sam porasla. – Pa tako, lijepo – kaže jedna od tetaka mojih, a imala sam ih... ooooo, Božeeeee! I pravih i krivih koliko ti duša poželi, samo slabo su nešto marile za mene, k'o dva lista, k'o dva kista kod slikara bez adrese.

No, dakle, bejbisi se kao rađaju ono naglavačke – hop – a ja eto na noge pošla i dočekala se na podu na dupe, pa da, nego šta! Rekli su mi i da je kiša padala toga dana kao nikad prije, i valjda i kao nikad poslije, i dvije munje da su nebo razrezale, ali eto, ja se toga ne sjećam.

Rekoše mi i da sam pravila probleme oko tog izlaska i to velike, ali gospon –*grmalj* imao nešto što kliještima zovu pa povuci-potegni za moje mile, male srednjake nožne prste i eto, desilo se meni moje nasilno rođenje mimo moje volje i još k tome pride slomio mi majmun moje mile male dvije kosti obaju mi nožnih prstića i tako i dan-danas ukrivljeni stoje da me sjete, onako, tek tako, da nisam željela, jednostavno nisam željela biti rođena toga dana, mjeseca i sata i točka.

Usput, bilo je to u 2:00 poslije ponoći, ili jutrom, ovisno kako tko gleda. Zapravo, ma nisam uopće željela na ovaj svijet. Da me se pitalo, rekla bih, vikala bih, urlala bih: Neeeeeee... Među zvijezde želim pa da letim, pa da letim, tamo gdje je te noći odletjela moja majka.

Od tada pa na ovamo prestalo nije još, traje ono uvijek isto: *Drži se, ne daj se, čupaj, grizi, grebi...* Ma zahebi! Umorna sam, brate. Ostavljali me svukud i svakom, prođoh lijepom našom, a i onom bivšom i uzduž i poprijeko, čovječe, poliglota postadoh, časna riječ. A tek vožnje i selidbe, pa tek svekolika prijevozna sredstva, ma nema čovječe s kim i s čim se nisam vozila, klatarila, drmusala...Al to je za neku drugu priču.

Eh, majko, da mi je barem pogled na tvoje lice, na tvoje usne; da mi je da ti čujem glas kako šapućeš da sam tvoje zlato... moja Kato, moje zlato.

Vesna Mužek

PET OSJEĆAJA ZA STOLOM

Srkao je juhu polagano, morala je biti vruća. Zadržćem od nelagode, željeh povikati da prestane. Brzo sam grabila iz svog tanjura, automatski gutala ne osjećajući ni okus niti toplinu. Ona je tapkala oko stola, mičući duboke tanjure, stavila plitke. Miris pečene piletine i restanog krumpira zamijenio je miris govede juhe. Tišina je opet zavladała. Ona je sjela upitno ga gledajući.

On izusti namrštivši se: „Nisi ga dovoljno ispekla.”

Ništa nije rekla. U grlu mi je nastala knedla. Prebirao je po zdjeli s komadima pečene piletine, svaki je podignuo, promotrio sa svih strana, i na kraju uzeo komad bijelih prsica. Uzela sam batac s dna. Miris octa iz zelene salate preuzme sve ostale. „Salata nije slana”.

Soljenku mu je stavi ispred tanjura bez riječi. Spuštenog pogleda brzo sam trpala krumpir, a onda pojedam batac. Osjetim mučninu. Konačno se usudim dignuti pogled prema njima. Ona je bezizražajog lica buljeći u zid stavljala male komadiće na vilicu. On je glasno mljackao. „Suha je piletina”.

Ništa nije rekla. Na tanjuru mi je ostala samo kost od batka. Podignem pogled. Vidim njegovo crveno lice, masna usta, zeleni komadić zalijepljen za bradu. „U pičku materinu, zar zbilja ne možeš nikada napraviti ručak kako treba?” poviče pljujući komadić mesa na stol.

Ruka joj se zatresu, trepereći očima namješta usta da bi nešto rekla. Kost me s tanjura gleda, na njoj je još komadića mesa. Podignem je polako palcem i kažiprstom. Naciljam. Udarila je ravno ispod njegovog desnog oka i pala mu u tanjur. Oči mu se rašire, iz otvorenih usta ne izlazi glas. Ona vrisne. Podignem se polako od stola. Prazan tanjur stavljam u perilicu. Izlazim iz kuhinje. Ne čujem ništa.

Jasnica Grujić

MOJE NEOBIČNO SUSJEDSTVO

Moje neobično susjedstvo postalo je vidljivo kao jako neobično kad je počelo proljeće. Možda se pitate kako je to izgledalo i zašto je počelo biti još neobičnije? Ali na to pitanje nemam neki suvisli odgovor. To je bilo u zraku. Osjetilo se i nagovještavalo nešto, makar nitko još nije provirio ni nos iz kuće. To je kao kada si trudnica, trbuh ti raste, znaš, osjećaš, naslućuješ, pričaju ti, ali u stvari nemaš pojma.

Da! Vratimo se na jako neobično susjedstvo u kojem sam na kraju ja postala najneobičnija jer sam izašla iz kuće i vrt pretvorila u kazalište na travi. Pustila sam da se dolazi u njega, da se glumi u njemu i da se bude gledaoc. U svakom slučaju djeca i starci su bili najotvoreniji i najotkačeniji valjda zato što imaju vremena i opet smiju.

U nekom trenutku pojavio se ON. Nitko ga nije ozbiljno doživljavao jer je kopao po kontejnerima, bio u zakrpana i osebužno mirisao. Ali ona koja je uvijek bila mirisna i napirlitana baš se za njega uhvatila. Donosila mu hranu, čistu odjeću čak ga je jednom i u kuću pozvala. Bili su tako neobični i svemu su dali onaj slatko-gorki okus. U jednom trenu kada sam ih izgubila iz vida, samo sam ja gorko plakala.

Susjedstvo je ostalo ravnodušno na njihov nestanak.

Za mene oni su bili iskra koja je mogla izazvati osmjeh.

Da! Neobično je to susjedstvo. Točno u 6:47 počinju izlaziti spodobe u odijelima, s kravatom, obaveznim šeširom i kišobranom. U svakom slučaju, u tom bi trenu naselje izgubilo boju i postalo crno bijeli film.

Čekala sam 6:52. Tada su izašle sekretarice u visokom štiklama, uskim suknjicama i torbicom u boji cipela. Stajale su na kraju puta i čekale svoje šofere, ali oni bi redovito kasnili tako da je šminka na usnama trebala biti barem dva, tri puta popravljena.

Na kraju u 7:00 izlaze gospodin profesor i njegova supruga, ali njih dvoje nikada ne idu na istu stranu. Ona odlazi u obližnji kafić popiti kavu i jednu s nogu, a on prema fakultetu. Možda negdje i stane i nešto slično kao njegova supruga učini, ali ja to nisam nikada vidjela.

Jednog jutra plakala sam kao ljuta godina. Ništa nije bilo kao inače. Prvo je izašla profesorova žena već u 6:30 i u obližnjem kafiću u čašu bacila prsten i sa žesticom ga popila. Onda su izašle sekretarice (koji im se vrag tak žurilo) i sve do jedne otišle na obližnju autobusnu stanicu. Bila je to tako šarena slika da sam se i smijala i plakala.

Na kraju su izašla gospoda u odijelima sa šeširom i kišobranom i čekala svoje šofere. Možda su to oni od sekretarica. Bog će ih znati.

I na kraju kao jabuke od prošle godine moj neobični par s početka priče. On sređen, dotjeran, mirisan, a ona umorna, zapuštena i bolesna.

Marija Karacsonyi

MARIČKA CRVENDAČIĆ I NJEZINE TAJNE

Gospodin Crvendačić uz suprugin poljubac toga je jutro zadnji put otišao na posao. Od sutra je u mirovini. Marička Crvendačić pričekala

je da se zvuk automobila rasprši iza ugla, otišla na tavan i s dna velike kištre u kojoj su držali nepotrebne sitnice izvadila staru neupadljivu kutiju, dobro čuvanu od znatiželjnih pogleda zadnjih gotovo pola stoljeća. Stari požutjeli papiri iskočili su iz kutije kad ih je oslobodila otvorivši poklopac.

Danas je taj dan. Danas treba odlučiti. I djelovati. Dionice visokoprofitabilnog poduzeća koje je za 18. rođendan dobila od djeda danas će joj promijeniti život. Dugo je čekala taj trenutak. Otići će na burzu, podići novac i konačno otići iz kuće u kojoj se guši već cijelo desetljeće. Strast je nestala, sreća je nestala, djeca su otišla, ostali su samo ona i gospodin Crvendačić, a ovaj zadnji ništa nije slutio, egocentrično uronjen u sivilo svakodnevnih uredskih poslova.

Spremila je Marička vrijednosne papire u najlonsku omotnicu, učvrstila ih gumicom i smjestila u najtajniji pretinac u torbici. Pozvala je taksi koji ju je odvezao na burzu. Nakon nekoliko sati, obavljena se posla vratila kući. U torbu je ubacila četkicu za zube, obula omiljene sandale i nasmiješena zalupila vratima.

Vrativši se s posla, gospodin Crvendačić začudio se tišini i praznini, a na stoliću u predsoblju našao je poruku svoje žene. Iznenađen, s oprezom i strepnjom počeo je čitati: „Zaslužujemo sreću. Idemo na putovanje života. Čekam te na aerodromu. Ponesi putovnicu.“

Sonja Jirasek

MOJA NAJLJEPŠA KOSA

Dudov svilac u njoj gradi gnijezdo, svilene joj niti upletene u pletenice, a zelenplave papige zorom slažu uvojke.

Kasnije toga dana, protresem glavu, a iskričavi svilci odlete u duplju, pletenice se raspletu, kosa pokrije žitna polja, različiti proviruju iz pramenova.

Grabljam njome polja i slažem žitnu krunu. Noću ću je odnijeti Samsonu, ukrasiti njegovu kosu, da ga čuva, da ostane snažan.

Za titranja zraka u vrijeme omare stojim pod slapom i nukam je da nestaje u brzacima ispirući gnijezda.

Suton zasjenim zlatnim uvojcima i pokrijem njima svoju golotinju.

LJILJANA ZORČIĆ

MOTAR

Kad iscrpim snagu
riječi
a one se čudom pojave
Poput

Zemljinog praha
u pukotini kamena
blizu mora
iz koje
moćno raste
Motar s čvrstim i malim cvjetovima
u koje gledam.
Pomislím:
Ne može iz ničega narasti nešto
a ipak
Toliko puta se čini drugačije.

Grickajući
mesnati list
slankastog ali blagog okusa
upitam:
- Tko si ti?
- Što imaš za mene?
A on,
tišinom bez roka trajanja,
ne odgovara
samo
na trenutak postaje
pjesnik
koji doziva
prazninu samoće
iz koje se pjesma smije i
u kojoj
bez traga
nestaje.